

dr n. med. Krzysztof Jedliński

**WCZESNA OPIEKA NAD
DZIECKIEM,
dlaczego jest taka istotna**

WCZESNA OPIEKA NAD DZIECKIEM, dlaczego jest taka istotna

Zygmunt Freud i klasyczna psychoanaliza:

1. Pierwsze trzy lata życia człowieka są decydujące dla jego rozwoju emocjonalnego.
2. Bazą rozwoju są indywidualne, nieuświadomione tendencje i wyobrażenia.

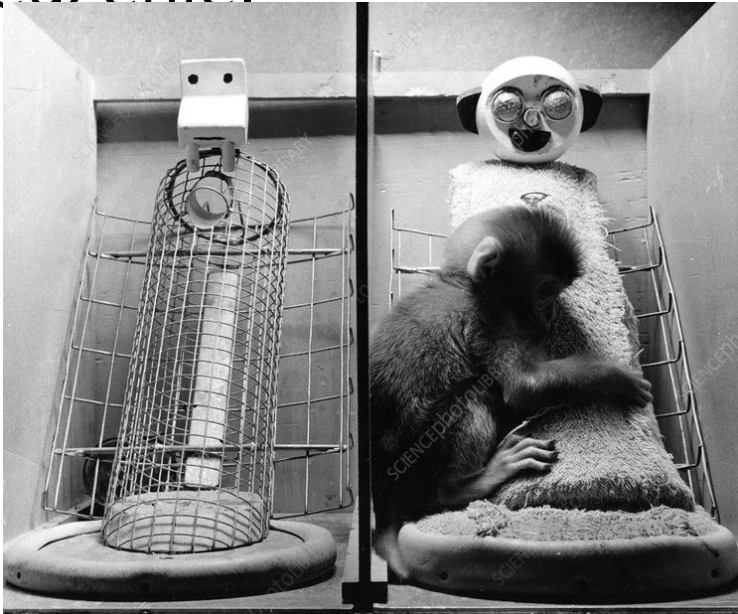
Współczesna teoria, praktyka i badania:

3. Pierwsze trzy lata życia człowieka są decydujące dla jego rozwoju emocjonalnego.
4. Bazą rozwoju są rzeczywiste doświadczenia, zwłaszcza doświadczenia w relacji z opiekunami.

Znaczenie dotyku, kontaktu, przytulenia

Eksperyment Harry'ego Harlowa

Małe małpki wolą przytulać się do „matki” miękkiej, a do „matki” sięgają tylko po jedzenie.

Co więcej, nawet wyposażenie miękkiej „matki” w nieprzyjemne niespodzianki nie powoduje jej odrzucenia – małpka nadal szuka okazji do przytulenia się.

John Bowlby

Przywiązanie

Zachowanie **przywiązaniowe**:

- rozpoznawanie matki (opiekuna) i odróżnianie go od innych osób
- szukanie bliskości z opiekunem

John Bowlby

Rozwój przywiązania

1. Przez pierwsze 2 tygodnie życia dziecko nie rozróżnia osób, do nikogo nie przywiązuje się, nie różnicuje. Nie ma jeszcze **przywiązania**
2. W 6. – 8. miesiącu dziecko przyzwyczaja się najpierw do jednej lub kilku wybranych osób. Ok. 6-go miesiąca dziecko jednoznacznie wybiera podstawową osobę – powstaje **przywiązanie**, która daje poczucie bezpieczeństwa.
3. W ósmym miesiącu życia pojawia się lęk przed obcymi.

John Bowlby

Rozwój przywiązania

3. W 2-gim roku życia dziecko podąża za matką, ale też zdobywa autonomię i poznaje świat; jednak w sytuacji zagrożenia szuka matki.
4. W wieku 3 lat pojawia się rozumienie matki, autonomia, powstawanie partnerstwa z matką; dziecko wiąże się też z innymi osobami.

John Bowlby

Rozwój przywiązania

5. Między 3. a 6. rokiem życia (wiek przedszkolny) dziecko pogłębia relację partnerstwa, potrafi uzgadniać z opiekunami, kiedy więź, bliskość jest mu potrzebna.

6. W wieku od 7 do 12 lat (wiek szkolny) tworzy się obraz własnej osoby, który będzie zależny od doświadczeń emocjonalnych z pierwszych lat życia; kształtuje się poczucie bezpieczeństwa i odpowiedzialności.

John Bowlby – **Style przywiązania**

- **Bezpieczny (ufny)** – pozytywny obraz siebie i innych ludzi – pewność, ufność, poczucie bezpieczeństwa w świecie
(Ja jestem OK, inni są OK)
- **Lękowo-ambiwalentny (zaabsorbowany)** – negatywny obraz siebie, pozytywny innych – poczucie bezpieczeństwa zależne od innych
(Ja nie OK, inni OK)
- **Unikający** – pozytywny obraz siebie, negatywny innych – inni ludzie – zagrażający
(Ja OK, inni nie OK)
- **Lękowy** – obraz siebie i innych negatywny – niepewność siebie; inni zagrażający

David Winnicott

Znaczenie podążania za niemowlęciem dla prawidłowego rozwoju tożsamości

- Wystarczająco dobra matka – cecha charakterystyczna: zdolność do odczuwania potrzeb dziecka i do adekwatnego odpowiadania na te potrzeby.
- Taka postawa sprzyja zintegrowaniu się „ja” niemowlęcia w spójną całość – „prawdziwe ja”.
- Niewystarczająco dobra matka realizuje własne potrzeby a niemowlę ma się do nich dostosować – „fałszywe ja”-orientacja na realizację zewnętrznych oczekiwań.

Przykłady kliniczne

Kobieta, lat 28

- od wieku dwóch do siedmiu lat pod opieką dziadków, kontakt z rodzicami – studiowali, pracowali – weekendowy
- brak emocjonalnej opieki ze strony dziadków – zajęci pracą na roli
- trauma w momencie powrotu do rodziców
- obecnie:
 - trudna relacja z rodzicami – poczucie odrzucenia, poczucie krzywdy
 - z mężczyznami – zrywa pierwszą relację (wyprzedzając spodziewane odrzucenie), nie decyduje się na trwały związek
 - nie chce mieć dzieci – obawia się powtórzenia postawy swojej matki
- Reasumując: typ przywiązania unikający (ja OK, inni nie OK)

Przykłady kliniczne

Mężczyzna, lat 30

- we wczesnym dzieciństwie pod opieką zmieniających się często niań – również obcej narodowości – ojciec dyplomata
- mówi, że „wychowywał się sam”, nie pamięta, żeby był przytulany ani żeby ktoś pomagał mu w trudnych dziecięcych problemach
- aktualnie: niskie poczucie własnej wartości (w gruncie rzeczy nie wie, kim jest), nadrabia to kreowaniem siebie jako wybitnej postaci – jest prezesem firmy; na krytykę reaguje agresją słowną
- nie ma bliskich przyjaciół, partnerkę traktuje przedmiotowo, są w nieformalnym związku – partnerka obawia się być z nim na stałe
- Reasumując: dominujące fałszywe „ja” (osobowość narcystyczna)

Przykłady kliniczne

Mężczyzna, lat 30

- najstarszy z trojga rodzeństwa, rodzice zaabsorbowani pracą
- delegowany do opieki nad młodszym rodzeństwem, długie godziny sam z nimi:
 - lęk i silne poczucie bezradności
 - głębiej: ukryta złość
- obecnie: zła relacja z rodzicami i z rodzeństwem
 - poczucie krzywdy – zdystansowanie
- relacje z innymi ludźmi – tendencja do nadodpowiedzialności, z drugiej strony – poczucie wykorzystywania – stąd trudności w relacji z żoną
- posiadanie dzieci – „na razie” – NIE (ew. preferowałby jedno dziecko)
- trudność w relacjach z autorytetami
- niskie poczucie własnej wartości, nie wie, kim jest
- Reasumując: typ przywiązania lękowy (ja nie OK, inni nie OK)

Długi pobyt w żłobku a stres

Prof. May Britt Drugli z zesp. (Norwegia)

- Badanie zmiany poziomu hormonu stresu – kortyzolu u dzieci w wieku 12 – 18 miesięcy w trakcie 8-godzinnego pobytu w żłobku;
badanie przeprowadzano przez okres 5 – 6 miesięcy.
- Poziom kortyzolu w ciągu 8 godzin u dzieci żłobkowych **wzrastał**
i był o 32 proc. wyższy niż u dzieci przebywających w domu.